

Johdanto

Kiitämme Sosiaali- ja terveysministeriötä pyynnöstä lausua hallituksen esityksestä sosiaalihuoltolaiksi.

Muistiliitto ry toimii muistisairaiden sekä heidän läheistensä kansanterveys-, potilas- ja omaisjärjestönä. Liitolla on 43 jäsenyhdistystä, joilla on yli 12 950 jäsentä.

Suomessa on arviolta 130 000 etenevää muistisairautta sairastavaa ihmistä, joista noin 70 000 asuu kotona ja heistä arvioiden mukaan 40 000 yksin. Väestön ikääntymisen myötä muistisairaiden ihmisten määrän arvioidaan tulevina vuosina edelleen kasvavan.

Muistisairaudet heikentävät edetessään henkilön toimintakykyä ja erilaisten sosiaali- ja terveydenhoitopalveluiden rooli ihmisen hyvinvoinnin turvaamisessa korostuu.

Muistisairaana ja läheisen näkökulma

Muistiliitto haluaa korostaa, että sosiaali- ja terveydenhuolto on integroitava ehyeksi kokonaisuudeksi ja palvelut on suunniteltava asiakkaan tarpeista lähtien. Kotihoito tarkoittaa kotisairaanhoidon ja kotipalvelun yhtenäistä toimintamallia. Muistisairaiden näkökulmasta katsottuna on erittäin tärkeää, että kotisairaanhoidon ja kotipalvelu ovat aina toimintakykyä tukevia eivätkä milloinkaan passivoivia eli niiden tulee olla kuntouttavan työotteen mukaisia. – Kun muistisairas henkilö ei voi asua enää omassa kodissaan turvallisesti, on hänelle joustavasti järjestettävä mahdollisuus siirtyä yhteisökotiin (esimerkiksi tehostetun palveluasumisen yksikkö).

Muistisairautta sairastavat on mainittava sosiaalihuoltolaissa erityisryhmänä heidän määränsä ja erityistarpeidensa vuoksi. Pidämme tärkeänä lähtökohtana asiakkaiden osallisuuden ja toimijuuden korostamista. Muistisairas ja hänen omaisensa ovat usein sekä terveydenhuollon että sosiaalihuollon palveluiden käyttäjiä. Tällöin eri hallinnonalat ylittävä asiakaskeskeinen ja -läheinen yhteistyö palvelee parhaiten heidän kokonaisvaltaista elämäntilannetta ja omannäköisen elämän jatkuvuutta.

Järjestöjen ja yksityisten palveluntuottajien rooli hyvinvoinnin edistämisen asiantuntijoina on tunnustettava ja kirjattava lakiin. Muistiyhdistykset ympäri Suomea tarjoavat sairastuneille ja heidän perheilleen vapaaehtoistoimintaan perustuvaa virkistystä ja vertaisuutta, yhdistykset tarjoavat tietoa ja tukea ja kehittävät Ray:n tukemana erilaisia tuen- ja palvelun muotoja.

Asiakkaan omatyöntekijän on oltava henkilö, joka parhaiten pystyy vastaamaan asiakkaan tarpeisiin, jolla on tarvittava erityisosaaminen ja joka toimii hänen parhaakseen kuntouttavan työotteen mukaisesti.

Nyt lausuttavana olevassa lakiluonnoksessa liikkumista tukevat palvelut -pykälä on muotoiltu edellistä lakiluonnosversiota selkeämmäksi; muistisairaalla henkilöllä on esityksen mukaan oikeus liikkumista tukeviin palveluihin sairauden perusteella. Muistisairautta sairastavien kohdalla liikkuminen lähiyhteisössä on oleellinen osa kuntouttavaa toimintaa. Hänellä on oikeus olla näkyvä osa yhteiskuntaa. Lisäksi haluamme korostaa, että ulkoilu on yksi tärkeimmistä kuntouttavan hoidon muodoista.

Haluamme edelleen korostaa muistisairaana asiakkaan itsemääräämisoikeutta. Kun henkilö sairastuu vakavasti eikä pysty ilmaisemaan tahtoaan, hänen toiveensa tulee olla hoitohenkilökunnan tiedossa ja ne tulee ottaa hoidossa huomioon. Hoitotahto, joka sisältää päätösten tekemisen henkilön puolesta ja hoitoon sekä hoivaan liittyvät asiat, on tehtävä viimeistään siinä vaiheessa, kun henkilö tulee hoivan piiriin.

Lisäksi kiinnitimme huomiota siihen, että laissa on useissa kohdissa määritelty palveluiden sisältö ja laatu, mutta määräyksiä palveluiden laajuudesta tai resursoinnista ei juurikaan ole.

MUISTILIITTO ry

Eila Okkonen
Toiminnanjohtaja

Anna Tamminen
Järjestöjohtaja

Olli Lehtonen
projektipäällikkö